

Lieta C-235/19

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu

Iesniegšanas datums:

2019. gada 8. marts

Iesniedzējtiesa:

Court of Appeal (Apvienotā Karaliste)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2019. gada 5. marts

Prasītāji:

United Biscuits (Pensions Trustees) Limited

United Biscuits Pension Investments Limited

Atbildētājs:

Commissioners for Her Majesty's Revenue and Customs

OTRDIENĀ, 2019. GADA 5. MARTĀ

COURT OF APPEAL [APELĀCIJAS TIESĀ]

PAR THE HIGH COURT OF JUSTICE [AUGSTĀS TIESAS]

CHANCERY DIVISION [KANČELEJAS NODAĻAS]

REVENUE LIST [NODOKĻU LIETU] SPRIEDUMA PĀRSŪDZĪBU LIETĀ

[..]

STARP

1. *UNITED BISCUITS (PENSION TRUSTEES)*

2. *UNITED BISCUITS PENSION INVESTMENTS LIMITED*

APELĀCIJAS SŪDZĪBAS IESNIEDZĒJI /

PRASĪTĀJI PIRMAJĀ INSTANCĒ,

un

COMMISSIONERS FOR HER MAJESTY'S REVENUE AND CUSTOMS

ATBILDĒTĀJS APELĀCIJAS INSTANCĒ /

ATBILDĒTĀJS PIRMAJĀ INSTANCĒ

[..]

NOLEMJ:

1. Uzdot Eiropas Savienības Tiesai šim lēmumam pievienotajā pielikumā minētos jautājumus prejudiciāla nolēmuma saņemšanai saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 267. pantu.
2. Visa turpmākā tiesvedība šajā lietā tiek apturēta līdz brīdim, kad Eiropas Savienības Tiesa būs pieņēmusi nolēmumu par tai uzdotajiem jautājumiem vai līdz turpmākam rīkojumam.
3. [*omissis*: norādījumi nosūtīt rīkojumu Tiesai].
4. [..]. [oriģ. 1. lpp.]

**PIELIKUMS LŪGUMAM SNIEGT PREJUDICIĀLU NOLĒMUMU
EIROPAS SAVIENĪBAS TIESAI**

Ievads

1. Ar šo lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu *Court of Appeal of England and Wales (Civil Division)* [Anglijas un Velsas Apelācijas tiesa (Civillietu departaments)] lūdz Tiesu precizēt tā atbrīvojuma no nodokļa tvērumu, kas paredzēts Padomes Direktīvas 2006/112/EK (2006. gada 28. novembris) par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu (OV 2006, L 347, 1. lpp.) (turpmāk tekstā – “**PVN direktīva**”) 135. panta 1. punkta a) apakšpunktā (un iepriekš 13. panta B daļas a) punktā Padomes Sestajā direktīvā 77/388/EEK (1977. gada 17. maijs) par to, kā saskaņojami dalībvalstu tiesību akti par apgrozījuma nodokļiem – Kopēja pievienotās vērtības nodokļu sistēma (OV 1977, L 145, 1. lpp.) (turpmāk tekstā – “**Sestā direktīva**”), abas kopā turpmāk tekstā – “**PVN direktīvas**”), kurā noteikts, ka dalībvalstis atbrīvo no nodokļa “*apdrošināšanas darījumus*”

[..]”.

2. Šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir iesniegts saistībā ar prasību, ko cēluši *United Biscuits (Pension Trustees) Limited* un *UB Pension Investments Limited* pret *The Commissioners for Her Majesty's Revenue and Customs* [Apvienotās Karalistes Ieņēmumu un muitas dienestu] (turpmāk tekstā – “*HMRC*”).

Puses

3. *United Biscuits (Pension Trustees) Limited* ir pilnvarotais pensiju fondam *United Biscuits Pension Fund*, kas ir noteiktu izmaksu arodpensiju shēma uzņēmuma *United Biscuits (UK) Ltd* darbiniekiem un ir līdzīga tai, ko Tiesa ir izskatījusi lietā *Wheels Common Investment Fund Trustees Ltd* u.c. (C-424/11, EU:C:2013:144)¹.
[oriģ. 2. lpp.]
4. *UB Pension Investments Limited* ir bijušais pilnvarotais fondam *UB Pension Investment Fund*, kolektīvo ieguldījumu fondam, kurā pensiju shēmas aktīvi tika ieguldīti no 1989. gada līdz 2006. gadam.
5. Abi šie prasītāji ir ierosinājuši tiesvedību savā un savu tiesisko priekšgājēju vārdā kā pensiju fonda un ieguldījumu fonda pilnvarotie. Abi prasītāji un to tiesiskie priekšgājēji turpmāk tekstā tiks saukti par “pilnvarotajiem”.
6. *HMRC* ir atbildīgs par PVN iekasēšanu un pārvaldību Apvienotajā Karalistē.

Atbilstošie priekšvēstures fakti un jautājums tiesvedībā

7. Ir konstatēti šādi fakti:
 - a) Prasība tika celta 2014. gada 18. martā. Pilnvarotie to cēla, lai no *HMRC* atgūtu summas, ko pilnvarotie bija samaksājuši kā PVN vairākiem ieguldījumu pārvaldītājiem saistībā ar maksām par pensiju fondu pārvaldīšanas pakalpojumu (turpmāk tekstā – “**PFP pakalpojumi**”) sniegšanu. Prasība attiecas uz laikposmu no 1978. gada 1. janvāra līdz 2013. gada 30. septembrim.
 - b) Pilnvarotajiem sniegtie PFP pakalpojumi, kas ir strīdus jautājuma priekšmets, ir ieguldījumu pārvaldība pilnvaroto vārdā. Ieguldījumu pārvaldītāji nav noslēguši līgumu ar pilnvarotajiem par jebkāda veida atlīdzināšanu, ja iestājas apdrošināšanas riska gadījums.
 - c) Šie ieguldījumu pārvaldītāji ir gan uzņēmumi, kuriem piešķirta atļauja noteiktu laiku nodarboties ar apdrošināšanas uzņēmējdarbību saskaņā ar

¹ *Wheels* lietā Tiesa nosprieda, ka šajā lietā strīdīgo pakalpojumu sniegšana nav atbrīvojama no PVN kā “īpašu ieguldījumu fondu” pārvaldīšana Sestās direktīvas 13. panta B daļas d) punkta 6. apakšpunkta un PVN direktīvas 135. panta 1. punkta g) apakšpunkta izpratnē, lai arī jautājums par 135. panta 1. punkta a) apakšpunktā minēto atbrīvojumu no nodokļa nebija ticis izvirzīts.

attiecīgajiem spēkā esošajiem Apvienotās Karalistes apdrošināšanas uzņēmējdarbības likumiem (turpmāk tekstā – “**apdrošinātāji**”), gan uzņēmumi, kuriem nav šādas atļaujas (turpmāk tekstā – “**uzņēmumi, kas nav apdrošinātāji**”), bet kuriem finanšu regulatori tomēr ir atļāvuši sniegt attiecīgos PFP pakalpojumus. Šī prasība skar jautājumu, vai PFP pakalpojumiem, ko snieguši uzņēmumi, kas nav apdrošinātāji, ir jāpiemēro PVN, vai arī tie ir “apdrošināšanas darījumi”, kas ir atbrīvoti no nodokļa PVN direktīvu izpratnē.

- d) Attiecīgie valsts tiesību akti, ar kuriem ievieš atbrīvojumu no nodokļa “apdrošināšanas darījumiem”, kā noteikts Sestās direktīvas 13. panta B daļas a) punktā un PVN direktīvas 135. panta 1. punkta a) apakšpunktā, ir raksturoti šā dokumenta 14. un turpmākajos punktos. **[oriģ. 3. lpp.]**

Laikposmā, uz kuru attiecas šī prasība, *HMRC* ir piemērojis šos valsts noteikumus šādā veidā (ciktāl tas attiecas uz PFP pakalpojumiem, kas ir šā strīdus jautājuma priekšmets):

- i) PFP pakalpojumiem, ko uzņēmumi, kas nav apdrošinātāji, sniedz noteiktu izmaksu pensiju fondiem, tika piemērota PVN standartlikme;
 - ii) PFP pakalpojumi, ko noteiktu izmaksu pensiju fondiem sniedz apdrošinātāji², tika traktēti kā darījumi, kas atbrīvoti no PVN.
- e) Pilnvarotie apgalvo, ka PFP pakalpojumiem būtu jāpiemēro atbrīvojums no nodokļa kā apdrošināšanas darījumiem PVN direktīvas 135. panta 1. punkta a) apakšpunkta (un iepriekš Sestās direktīvas 13. panta B daļas a) punkta) izpratnē. Konkrēti:
- i) PFP pakalpojumi, ko sniedz gan apdrošinātāji, gan uzņēmumi, kas nav apdrošinātāji, ir apdrošināšanas darbības apdrošināšanas direktīvu izpratnē (kā norādīts turpmāk 16.–19. punktā);
 - ii) pakārtoti, PFP pakalpojumi, ko sniedz apdrošinātājs, ir šādas apdrošināšanas darbības apdrošināšanas direktīvu izpratnē, kurām tādējādi būtu jāpiemēro atbrīvojums no PVN; šādos apstākļos nodokļu neitralitātes nodrošināšanai PFP pakalpojumiem, ko sniedz uzņēmumi, kas nav apdrošinātāji, ir jāpiemēro tāds pats nodokļu režīms.

² Līdz 2005. gada 1. janvārim atšķirīgais režīms saistībā ar PVN piemērošanu PFP pakalpojumiem, ko sniedz i) apdrošinātāji un ii) uzņēmumi, kas nav apdrošinātāji, bija saskaņā ar Apvienotās Karalistes likumu, kas noteica, ka atbrīvojums no PVN par apdrošināšanas darījumiem ir piemērojams tikai tiem pakalpojuma sniedzējiem, kas ir apstiprināti apdrošinātāja statusā. Pēc Apvienotās Karalistes tiesību aktu grozījumiem, kas stājās spēkā šajā datumā, saskaņā ar kuriem tika noņemti ierobežojumi apdrošināšanas darījumu atbrīvošanai no PVN, pamatojoties uz pakalpojuma sniedzēja statusu, atšķirīgais režīms vairs neatbilda Apvienotās Karalistes likumam. Praksē tomēr visu laikposmu, uz kuru attiecas pilnvaroto prasība, *HMRC* turpināja uzskatīt, ka PFP pakalpojumiem ir piemērojams atbrīvojums no nodokļa, ja tos sniedz apdrošinātāji.

- f) Tādējādi pilnvarotie apgalvo, ka PFP pakalpojumiem būtu bijis piemērojams atbrīvojums no PVN, taču visu attiecīgo laiku Apvienotās Karalistes tiesību aktos, kā tos piemēroja un/vai interpretēja *HMRC*, nebija paredzēts PVN direktīvās noteiktais atbrīvojums no nodokļa attiecībā uz PFP pakalpojumiem, ko sniedz uzņēmumi, kas nav apdrošinātāji. **[oriģ. 4. lpp.]**
- g) *HMRC* vispirms norāda, ka pakalpojumi, ko sniedz uzņēmumi, kas nav apdrošinātāji, nav apdrošināšanas darījumi PVN direktīvu izpratnē un uz tiem neattiecas atbrīvojums no nodokļa saskaņā ar šīm direktīvām, tādējādi sniegtajiem PFP pakalpojumiem pamatoti tika piemērots PVN. Turklāt *HMRC* apgalvo, ka tas, ka agrāk apdrošinātāju sniegtie PFP pakalpojumi tika uzskatīti par no nodokļa atbrīvotu apdrošināšanas pakalpojumu sniegšanu, bija nepareizi, un ka šos pakalpojumus būtu bijis jāapliek ar nodokli (gadījumos, ja pakalpojumi netika sniegti īpašam ieguldījumu fondam).
8. Pilnvarotie vēlas atgūt PVN veidā samaksātās summas tieši no *HMRC*, ņemot vērā, ka pilnvarotie apgalvo, ka:
- viņi saviem pakalpojuma sniedzējiem, kas nav apdrošinātāji, ir samaksājuši PVN, ko pareizi būtu bijis nemaksāt;
 - viņiem ir tiešas faktiskas tiesības saņemt atbrīvojumu no nodokļa, kas tādējādi dod tiesības atgūt pārmaksāto PVN;
 - atgūšana no uzņēmumiem, kas nav apdrošinātāji, varētu būt praktiski neiespējama vai arī pārmērīgi grūta, jo pilnvarotajiem nav nekādu pamatotu prasību pret šiem pakalpojumu sniedzējiem saskaņā ar Apvienotās Karalistes valsts tiesību aktiem; un
 - tāpēc viņiem ir tiesības pieprasīt pārmaksāto PVN tieši no *HMRC*.
9. *HMRC* apstrīd pilnvaroto tiesības uz līdzekļu atgūšanu, pamatojoties uz to, ka rodas jautājums par Savienības un valsts tiesību aktiem, kas neattiecas uz šo lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu.
10. Ar 2017. gada 30. novembra spriedumu *High Court* noraidīja pilnvaroto prasību un (cita starpā) nosprieda, ka PFP pakalpojumi, ko snieguši uzņēmumi, kas nav apdrošinātāji, attiecīgajos laikposmos nebija atbrīvoti no PVN, skat. tiesneša *J. Warren* sprieduma 35.–100. punktu, un ka nav nepieciešams Tiesai nodot izskatīšanai šo jautājumu, ko *High Court* ir uzskatījusi par *acte clair*, skat. sprieduma 101.–104. un 245. punktu.
11. Pilnvarotie *High Court* spriedumu pārsūdzēja *Court of Appeal* [Apelācijas tiesā].
12. Pēc 2019. gada 19. un 20. februāra tiesas sēdes *Court of Appeal* nolēma apturēt tiesvedību un lūgt Tiesai sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecībā uz **[oriģ. 5. lpp.]**

jautājumu, vai PFP pakalpojumi, ko sniedz uzņēmumi, kas nav apdrošinātāji, ir atbrīvoti no PVN saskaņā ar Savienības tiesībām.

13. Valsts tiesa vēl nav konstatējusi, vai PFP pakalpojumi, ko sniedz apdrošinātāji un uzņēmumi, kas nav apdrošinātāji, ir vienādi vai pietiekami līdzīgi nodokļu neitralitātes principa izpratnē, ja tas ir piemērojams, skat. tiesneša *J. Warren* sprieduma 93.–99. punktu.

Atbilstošās tiesību normas

a) Savienības tiesību akti

PVN

14. Šī tiesvedība attiecas uz laikposmu, kurā bija piemērojama gan Sestā direktīva, gan PVN direktīva, taču abu šo direktīvu attiecīgie noteikumi būtībā ir identiski.
15. Saskaņā ar PVN direktīvas 135. panta 1. punkta a) apakšpunktu (iepriekš Sestās direktīvas 13. panta B daļas a) apakšpunkts) dalībvalstīm tiek prasīts atbrīvot no nodokļa:

“a) apdrošināšanas un pārapirošināšanas darījumus, tostarp ar tiem saistītus pakalpojumus, ko veic apdrošināšanas māklēri un apdrošināšanas aģenti;”

Apdrošināšana

16. Padomes Pirmajā direktīvā 73/239/EEK (1973. gada 24. jūlijs) par normatīvo un administratīvo aktu koordināciju attiecībā uz uzņēmējdarbības sākšanu un veikšanu tiešās apdrošināšanas nozarē, kas nav dzīvības apdrošināšana (OV 1973, L 228, 3. lpp.), kas grozīta ar Padomes Direktīvu 84/641/EEK (1984. gada 10. decembris) (OV 1984, L 339, 21. lpp.) (turpmāk tekstā – “**Pirmā nedzīvības apdrošināšanas direktīva**”), ir sniegta apdrošināšanas klasifikācija atbilstīgi tiešās jeb nelaimes gadījumu apdrošināšanas klasēm (1. panta 3. punkts, pielikums), un no tās darbības jomas ir izslēgti noteikti *apdrošināšanas veidi* (2. panta 1. punkts). Pensiju fondu pārvaldīšana netika klasificēta kā apdrošināšanas klase vai norādīta kā *apdrošināšanas veids*, uz ko direktīva neattiecas. Pirmās nedzīvības apdrošināšanas direktīvas 8. panta 1. punkta b) apakšpunktā bija noteikts, ka licencētiem apdrošināšanas uzņēmumiem “*jānodarbojas vienīgi ar apdrošināšanu un no tās tieši izrietošām operācijām, neveicot citus komercdarījumus*”. [oriģ. 6. lpp.]
17. Padomes Pirmā direktīva 79/267/EEK (1979. gada 5. marts) par normatīvo un administratīvo aktu koordināciju attiecībā uz uzņēmējdarbības sākšanu un veikšanu tiešajā dzīvības apdrošināšanā (OV 1979, L 63, 1. lpp.) (turpmāk tekstā – “**Pirmā dzīvības apdrošināšanas direktīva**”) attiecās uz ilgtermiņa

apdrošināšanas uzņēmējdarbību (t. i., jomu, kas nav ietverta Pirmās nedzīvības apdrošināšanas direktīvas darbības jomā). “Kolektīvo pensiju fondu pārvaldība”, kas iekļauta kā *tiešās apdrošināšanas darbība*, uz ko attiecas Pirmā nedzīvības apdrošināšanas direktīva, tās 1. panta 2. punktā ir raksturota kā “operācija”. Tā tika iekļauta arī kā viena no apdrošināšanas klasēm pielikuma VII punktā:

a) Pirmās dzīvības apdrošināšanas direktīvas 1. pantā bija noteikts:

“Šī direktīva attiecas uz pašnodarbinātības uzsākšanu un veikšanu tiešās apdrošināšanas jomā, ko veic sabiedrības, kas reģistrētas vai vēlas darboties dalībvalstīs kādā no turpmāk minētajām nozarēm:

1. Šādu veidu apdrošināšana, kas veicama uz līguma pamata:

a) dzīvības apdrošināšana, proti, apdrošināšanas nozare, kurā ietver konkrēti dzīvības apdrošināšanu tikai līdz noteiktam vecumam, apdrošināšanu tikai nāves gadījumam, dzīvības apdrošināšanu līdz noteiktam vecumam vai pāragras nāves gadījumam, dzīvības apdrošināšanu ar prēmiju atmaksāšanu, laulības apdrošināšanu un dzimšanas apdrošināšanu;

b) mūža rentes apdrošināšana;

c) papildu apdrošināšana, ko veic dzīvības apdrošināšanas sabiedrības un kas it īpaši ietver apdrošināšanu pret miesas bojājumiem, tostarp izraisa darbaspēju zudumu, apdrošināšanu pret nelaiemes gadījumiem, kas izraisa nāvi, un apdrošināšanu pret invaliditāti, kas radusies nelaiemes gadījuma vai slimības dēļ, ja šīs dažādās apdrošināšanas nozares papildina dzīvības apdrošināšanu;

d) apdrošināšana, kāda ir Īrijā un Apvienotajā Karalistē un pazīstama kā “permanent health insurance not subject to cancellation” [neanulējama ilgtermiņa veselības apdrošināšana].

2. Šādi darījumi uz līguma pamata, ciktāl uz tiem attiecas administratīvo iestāžu uzraudzība, kuras atbild par privātpersonu apdrošināšanas uzraudzību un ir licencētas attiecīgajā valstī:

[..]

c) [kolektīvo] pensiju fondu vadība, t.i., darījumi, ko attiecīgās sabiedrības veic, pārvaldot ieguldījumus, it īpaši līdzekļus no to struktūru rezervēm, kas nodrošina maksājumus [oriģ. 7. lpp.] nāves vai pārdzīvošanas gadījumā, vai darbības beigšanas vai darbības laika saīsināšanas gadījumā;

d) šā panta c) apakšpunktā norādītie darījumi, ja to apdrošināšana saistīta ar kapitāla saglabāšanu vai obligāto procentu maksājumiem.”

- b) Direktīvas 8. panta 1. punkta b) apakšpunktā bija noteikts, ka licencētiem apdrošināšanas uzņēmumiem “*jānodarbojas vienīgi ar šajā direktīvā minētajām darbībām un no tās tieši izrietošām operācijām, neveicot nekādus citus komercdarījumus.*”
- c) Pielikuma VII punktā “*direktīvas 1. panta 2. punkta c) un d) apakšpunktā minēto kolektīvo pensiju fondu pārvaldība*” bija minēta kā viens no “*apdrošināšanas veidiem*”.
18. Pirmā dzīvības apdrošināšanas direktīva no 2002. gada 19. decembra tika atcelta un aizstāta ar Direktīvu 2002/83/EK (2002. gada 5. novembris) par dzīvības apdrošināšanu (OV 2002, L 345, 1. lpp.) (turpmāk teksta – “**Konsolidētā dzīvības apdrošināšanas direktīva**”). Arī tajā kolektīvo pensiju fondu vadība tika klasificēta kā “*tiešā apdrošināšanas darbība*” (proti, “darījumi” saskaņā ar 2. panta 2. punktu). Tajā kolektīvo pensiju fondu vadība arī ir klasificēta kā “*apdrošināšanas veids*”, skat. Konsolidētās dzīvības apdrošināšanas direktīvas 1. pielikuma VII punktu.
19. No 2016. gada 1. janvāra Konsolidētā dzīvības apdrošināšanas direktīva tika atcelta un aizstāta ar Direktīvu 2009/138/EK (2009. gada 25. novembris) par uzņēmējdarbības uzsākšanu un veikšanu apdrošināšanas un pārapsedrošināšanas jomā (Maksātspēja II) (OV 2009, L 335, 1. lpp.) (turpmāk tekstā – “**Maksātspējas II direktīva**”). Arī tajā kolektīvo pensiju fondu vadību turpina klasificēt kā vienu no regulētajām “*dzīvības apdrošināšanas darbībām*” (kā “*darījumu*”, skat. 2. panta 3. punkta b) apakšpunkta iii) punktu, un arī kā “*apdrošināšanas veidu*”, skat. Maksātspējas II direktīvas II pielikuma VII punktu.

b) *Apvienotās Karalistes tiesību akti*

PVN

20. Ar VAT (*Insurance*) Order 1977 [1977. gada PVN (Apdrošināšana) noteikumiem] pārskatītajā Finance Act 1972 [1972. gada Finanšu likumā], kas bija spēkā no 1978. gada 1. janvāra līdz 1981. gada 31. decembrim, tā 5. pielikuma 2. grupas 1. punktā atbrīvojums no nodokļa tika piemērots:
- “Apdrošināšanas un pārapsedrošināšanas pakalpojumiem, ko sniedz licencēti apdrošinātāji Insurance Companies Act 1974 [1974. gada Apdrošināšanas sabiedrību likuma] 2.–9. panta izpratnē” [oriģ. 8. lpp.]*
21. Tādējādi atbrīvojums bija atkarīgs no divu prasību izpildes: a) pirmkārt, no sniegtā pakalpojuma būtības, proti, apdrošināšana/pārapsedrošināšana; un b) otrkārt, no tā, vai pakalpojuma sniedzējs ir licencēts apdrošinātājs saskaņā ar 1974. gada Apdrošināšanas sabiedrību likumu.
22. No 1982. gada 1. janvāra atbrīvojuma no PVN formulējums tika pārskatīts (ar 1981. gada PVN (Apdrošināšana) noteikumiem) šādi:

“Apdrošināšanas un pārāpdrošināšanas pakalpojumi, ko sniedz personas, kurām saskaņā ar 1981. gada Apdrošināšanas sabiedrību likuma 2. pantu atļauts veikt apdrošināšanas uzņēmējdarbību”

23. 1972. gada Finanšu likuma 5. pielikuma 2. grupas pārskatītais 1. punkts ar 1983. gada 1. janvāri tika atkārtoti pieņemts tādā pašā formā kā *Value Added Tax Act 1983* [1983. gada Pievienotās vērtības nodokļa likuma] (turpmāk tekstā – **“VATA 1983”**) 6. pielikuma 2. grupas 1. punkts.

24. Ar 1990. gada 1. decembri VATA 1983 tika grozīts ar *Value Added Tax (Insurance) Order 1990* [1990. gada Pievienotās vērtības nodokļa (Apdrošināšana) noteikumiem] šādi:

“Apdrošināšanas un pārāpdrošināšanas pakalpojumi, ko sniedz

a) persona, kurai saskaņā ar 1982. gada Apdrošināšanas sabiedrību likuma 2. pantu atļauts veikt apdrošināšanas uzņēmējdarbību; vai

b) apdrošinātājs, kas dibināts ārpus Apvienotās Karalistes, pret riskiem vai citiem gadījumiem, kas aprakstīti 1982. gada Apdrošināšanas sabiedrību likuma 1. un 2. pielikumā.”

25. VATA 1983 6. pielikuma 2. grupas 1. punkts ar 1994. gada 1. septembri tika atkārtoti pieņemts kā *Value Added Tax Act 1994* [1994. gada Pievienotās vērtības nodokļa likuma] (turpmāk tekstā – **“VATA 1994”**) 9. pielikuma 2. grupas 1. punkts.

26. Šāds stāvoklis saglabājās līdz 1997. gada 18. martam, kad (ar 1997. gada Finanšu likuma 38. pantu) 1. punkts tika grozīts šādi:

“Apdrošināšanas vai pārāpdrošināšanas pakalpojumi, ko sniedz persona, veicot

a) jebkādu apdrošināšanas uzņēmējdarbību, ar kuru tai atļauts nodarboties saskaņā ar 1982. gada Apdrošināšanas sabiedrību likuma 3. vai 4. pantu, vai

b) jebkādu uzņēmējdarbību, attiecībā uz kuru tai saskaņā ar minētā likuma 2. pantu ir piešķirts atbrīvojums no prasības saņemt šādu atļauju.”

[oriģ. 9. lpp.]

27. Ar 2001. gada 1. decembri 1982. gada Apdrošināšanas sabiedrību likums tika atcelts ar *Financial Services and Markets Act 2000 (Consequential Amendments and Repeals) Order 2001* [2001. gada Rīkojumu par 2000. gada Likumu par finanšu pakalpojumiem un tirgiem (Turpmākie grozījumi un atcelšana)] (turpmāk tekstā – **“2001 Amendments Order”**) reglamentējošo noteikumu reformas ietvaros, kas tika īstenota ar 2000. gada Likumu par finanšu pakalpojumiem un tirgiem. Ar *2001 Amendments Order* tika grozīts VATA 1994 9. pielikuma 2. grupas 1. un 2. punkts šādi:

“1. *Apdrošināšanas un pārapirošināšanas pakalpojumi, ko apdrošināšanas uzņēmējdarbības ietvaros sniedz*

a) *persona, kurai saskaņā ar 2000. gada Likuma par finanšu pakalpojumiem un tirgiem 4. daļu ir izsniegta atļauja noslēgt vai izpildīt apdrošināšanas līgumus;*

b) *persona, kurai ir piešķirts atbrīvojums attiecībā uz apdrošināšanas līgumu noslēgšanu vai izpildi, pamatojoties uz minētā likuma 38. pantā noteikto rīkojumu (un kas attiecīgi drīkst noslēgt vai izpildīt apdrošināšanas līgumus, nepārkāpjot vispārējo aizliegumu);*

c) *persona, kas nodarbojas ar apdrošināšanas tirgus darbību;*

d) *persona (kas neietilpst a) punkta kategorijā), kurai varētu būt nepieciešama atļauja noslēgt vai izpildīt*

i) *apdrošināšanas līgumu, saskaņā ar kuru pakalpojumi, ko sniedz šī persona, ir vienīgi vai primāri apdrošinājuma summas izmaksa natūrā transportlīdzekļa negadījuma vai salūšanas gadījumā, vai*

ii) *līgumu, īstenojot Kopienas līdzapdrošināšanas darījumu,*

bet, ņemot vērā tās personas identitāti, kas veic šo darbību.

2. *Pakalpojumi, ko sniedz apdrošinātājs vai pārapirošinātājs, kas dibināts ārpus Apvienotās Karalistes, šādās jomās:*

a) *apdrošināšana pret riskiem vai citiem gadījumiem, kas raksturoti Pirmās nedzīvības apdrošināšanas direktīvas pielikumā vai Pirmās dzīvības apdrošināšanas direktīvas pielikumā, vai*

b) *pārapirošināšana saistībā ar šiem riskiem vai citiem gadījumiem.”*

28. *Ar 2001 Amendments Order VATA 1994 9. pielikuma 2. grupā tika iekļautas šādas piezīmes:*

“A1. *Saistībā ar 1. punktu*

“*Kopienas līdzapdrošināšanas darījums” tiek lietots tādā nozīmē kā Padomes Direktīvā 78/473/EEK (1978. gada 30. maijs) par [oriģ. 10. lpp.] normatīvo un administratīvo aktu koordināciju Kopienas līdzapdrošināšanas jomā;*

“*apdrošināšanas uzņēmējdarbība” ir uzņēmējdarbība, kas ietver apdrošināšanas līgumu noslēgšanu un izpildi;*

“apdrošināšanas tirgus darbība” tiek lietota tādā nozīmē, kā norādīts 2000. gada Likuma par finanšu pakalpojumiem un tirgiem 316. panta 3. punktā.

B1. Atsauces

a) 1. un 4. punktā uz apdrošināšanas līgumiem un

b) 1. punktā un A1. piezīmē uz apdrošināšanas līgumu noslēgšanu un izpildi

ir jālasa saistībā ar 2000. gada Likuma par finanšu pakalpojumiem un tirgiem 22. pantu, visiem šajā pantā norādītajiem attiecīgajiem rīkojumiem un minētā likuma 2. pielikumu.

C1. 2. punktā

a) “Pirmā nedzīvības apdrošināšanas direktīva” ir Padomes Direktīva 73/239/EEK (1973. gada 24. jūlijs) par normatīvo un administratīvo aktu koordināciju attiecībā uz uzņēmējdarbības sākšanu un veikšanu tiešās apdrošināšanas nozarē, kas nav dzīvības apdrošināšana;

b) “Pirmā dzīvības apdrošināšanas direktīva” ir Padomes Direktīva 79/267/EEK (1979. gada 5. marts) par normatīvo un administratīvo aktu koordināciju attiecībā uz uzņēmējdarbības sākšanu un veikšanu tiešajā dzīvības apdrošināšanā.”

29. Ar 2005. gada 1. janvāri ar 2004. gada PVN (Apdrošināšana) Rīkojumu VATA 1994 9. pielikuma 2. grupas 1.–3. punkts tika aizstāts ar šādu atbrīvojumu no nodokļa:

“1. Apdrošināšanas darījumi un pārapirošināšanas darījumi”

30. Ar šo pašu rīkojumu tika atcelta arī 2. grupas A1., B1. un C1. piezīme.

Apdrošināšana utt.

31. Visu laikposmu, uz ko attiecas prasība, un ciktāl tas attiecas uz lietu, apdrošināšanas sabiedrību licencēšanu regulējošo Apvienotās Karalistes tiesību aktu ietekme bija tāda, ka PFP pakalpojumu sniegšana, tostarp noteiktu izmaksu pensiju fondiem, tika klasificēta kā “apdrošināšanas uzņēmējdarbība”, ja to veica apdrošinātājs, kas pārējos gadījumos nodarbojās ar apdrošināšanas uzņēmējdarbību. Tādējādi uz licencētu Apvienotās Karalistes apdrošinātāju attiecās uzraudzība [orig. 11. lpp.], ko nodrošina “administratīvās iestādes, kuras atbild par privātpersonu apdrošināšanas uzraudzību” Pirmās dzīvības apdrošināšanas direktīvas 1. panta 2. punkta izpratnē.

32. Uzņēmumam, kas nav apdrošinātājs, atšķirībā no apdrošinātāja nebija nepieciešama atļauja PFP pakalpojumu, tostarp noteiktu izmaksu pensiju fondiem,

sniegšanai. Lai sniegtu šos pakalpojumus, uzņēmumam, kas nav apdrošinātājs, atļauja ir nepieciešama saskaņā ar citiem tiesību aktiem.

Pušu argumenti

33. Tiesa, protams, saņems abu pušu sīki izstrādātus apsvērumus. Turpmākā izklāstā ir sniegts īss kopsavilkums par galvenajiem argumentiem, kas iesniegti *Court of Appeal*, lai sniegtu turpmāku priekšvēsturi.

Pilnvaroto argumentu kopsavilkums

34. Īsumā, pilnvarotie norāda:
- a) apdrošināšanas pakalpojumu sniegšana ir atbrīvota no PVN saskaņā ar Savienības tiesību aktiem. “Apdrošināšanas darījumu” atbrīvojums no nodokļa tieši ietekmē nodokļu maksātāju un *HMRC* attiecības.
 - b) PFP pakalpojumu sniegšana ir uzskatāma par apdrošināšanas uzņēmējdarbības klasi un/vai apdrošināšanas darbību Pirmās dzīvības apdrošināšanas direktīvas un Savienības apdrošināšanas direktīvu izveidotā režīma izpratnē. Tādējādi uzskatāms, ka šie pakalpojumi ir apdrošināšanas darbības ES tiesību aktu izpratnē. Kā minimums PFP pakalpojumi, ko sniedz apdrošinātājs, patiešām ir traktējami vai uzskatāmi par “*apdrošināšanu*” Savienības tiesību izpratnē.
 - c) Izvērtējot atbrīvojuma no PVN nozīmi un tvērumu attiecībā uz “*apdrošināšanas darījumiem*”, šim jēdzienam ir piešķirama autonoma nozīme, kas ir piemērojama visās dalībvalstīs. Kā Tiesa ir konsekventi atzinusi (skat. *CPP* (C-349/96, EU:C:1999:93), 18. punkts, un *Skandia* (C-240/99, EU:C:2001:140), 30. punkts), analīzi par to, kas ir apdrošināšana, sāk ar režīmu, kas ieviests ar apdrošināšanas direktīvām, tostarp (grozīto) Pirmo dzīvības apdrošināšanas direktīvu. Tāpēc būtu jāpieņem tāds pats termina “*apdrošināšana*” autonomas jēdziena, kāds izmantots apdrošināšanas direktīvās [orig. 12. lpp.], proti, tāds, kas uzskata PFP pakalpojumus kā apdrošināšanas darbības veidu vai kā apdrošināšanas uzņēmējdarbības klasi.
 - d) Tiklīdz pakalpojuma sniegšana tiek uzskatīta par apdrošināšanas darījuma veidu, tai piemēro atbrīvojumu no nodokļa neatkarīgi no pakalpojuma sniedzēja statusa. Tāpēc PFP pakalpojumiem, kas sniegti pilnvarotajiem, Apvienotajā Karalistē esot bijis obligāti jāpieņem atbrīvojums no nodokļa.
 - e) Pakārtoti, ņemot vērā, ka PFP pakalpojumi, ko sniedz apdrošinātājs, ir jātraktē vai jāuzskata par “*apdrošināšanu*” saskaņā ar Savienības tiesībām, piemērojot nodokļu neitralitātes principu, tiktu iegūts tāds pats rezultāts. Tādējādi, ja pakalpojumi, ko sniedz apdrošinātāji, tiek atbrīvoti no PVN, tādi

paši vai līdzīgi PFP pakalpojumi, ko sniedz uzņēmumi, kas nav apdrošinātāji, arī ir atbrīvojami no nodokļa ³.

HMRC argumentu kopsavilkums

35. Īsumā HMRC apgalvojumi ir šādi:

- a) PFP pakalpojumi, ko sniedz uzņēmumi, kas nav apdrošinātāji, nav “apdrošināšanas darījumi” Sestās direktīvas 13. panta B daļas a) apakšpunktā un PVN direktīvas 135. panta 1. punktā paredzētā atbrīvojuma no nodokļa izpratnē.
- b) Šis termins ir neatkarīgs jēdziens Savienības tiesībās un līdzīgi kā visi atbrīvojumi ir interpretējams šauri ⁴. Strīdus darījumiem trūkst būtisku apdrošināšanas darījumu pazīmju. Astonās lietās, kas sākās ar CPP lietu, Tiesa atkārtoti ir skaidrojusi, ka saistībā ar atbrīvojumu no PVN: “*apdrošināšanas darījumu vispārējā izpratnē raksturo apdrošinātāja pienākums, iepriekš iekasējot prēmiju, apdrošinātajai personai, ja ir iestājies apdrošināšanas gadījums, sniegt pakalpojumus, par kuriem ir panākta vienošanās, noslēdzot līgumu.*” ⁵ [oriģ. 13. lpp.]
- c) Vismaz divās no šīm lietām Tiesa ir nospriedusi – ja lietas dalībnieks veic visas apdrošinātāja funkcijas, izņemot, neuzņemas risku saskaņā ar līgumu par garantijām zaudējumu gadījumā, attiecīgie darījumi nav apdrošināšanas darījumi saistībā ar atbrīvojumu no PVN ⁶.
- d) Šajā lietā šo būtisko pazīmju darījumos nav, proti, lietas dalībnieki ir vienisprātis, ka PFP pakalpojumu sniedzēji neatlīdzina pilnvarotajiem apdrošināšanas riskus un nav līgumattiecībās ne ar vienu personu, kuras riski ir segti ar jebkāda veida apdrošināšanu, tas ir, ar apdrošinātu personu. Tādējādi strīdus darījumi neietilpst atbrīvojuma no nodokļa darbības jomā.
- e) Judikatūra, uz kuru balstās pilnvarotie, nemaina šo analīzi. Tiesas atsauce uz (grozīto) Pirmo nedzīvības apdrošināšanas direktīvu CPP lietā bija saistīta ar

³ Pilnvarotie atzīst – ja PFP pakalpojumiem, ko sniedz apdrošinātāji, netika pareizi piemērots atbrīvojums no nodokļa, tad nodokļu neitralitātei nav nozīmes, un pilnvarotie, pamatojoties uz šo hipotēzi, nevar balstīties uz HMPRC iepriekšēju nelikumīgu atbrīvojuma piemērošanu šādiem apdrošinātāju sniegtiem PFP pakalpojumiem.

⁴ CPP, C-349/96, EU:C:1999:93, 15. punkts, Skandia, C-240/99, EU:C:2001:140, 32. punkts.

⁵ CPP, C-349/96, EU:C:1999:93, 17. punkts; Skandia, C-240/99, EU:C:2001:140, 37. punkts; Taksatorringen, C-8/01, EU:C:2003:621, 39. punkts; Komisija/Grieķija, C-13/06, EU:C:2006:765, 10. punkts; Swiss Re Germany Holding, lieta C-242/08, EU:C:2009:64, 34. punkts; BGZ Leasing, C-224111, EU:C:2013:15, 58. punkts; Mapjre, C-584/13, EU:C:2015:488, 28. punkts; Aspiro, C-40/15, EU:C:2016:172, 22. punkts.

⁶ Skandia, C-240/99, EU:C:2001:140; Aspiro, C-40/15, EU:C:2016:172.

to, ka tika izvērtēts, vai “apdrošināšana” varētu ietvert tādu pakalpojumu sniegšanu negadījuma/zaudējumu gadījumā, kas sastāv no apdrošinājuma summas izmaksas natūrā, nevis naudas summas izmaksas. Pirmā dzīvības apdrošināšanas direktīva ir paplašināti attiecināta uz “darbībām” neatkarīgi no tā, vai tās ietver “apdrošināšanas darījumus” (atbrīvojuma no PVN nozīmē), lai licencēts apdrošinātājs varētu veikt šāda veida darbību, nodarbojoties ar savu apdrošināšanas uzņēmējdarbību. *Skandia* lietā Tiesa noraidīja argumentu, ka ar “apdrošināšanas darījumu” ir pietiekami, lai ietvertu regulētās darbības, kurām nav “būtisko pazīmju”, kas identificētas *CPP* lietā.

- f) Nevienā lietā Tiesa nav atkāpusies no apdrošināšanas darījuma “būtiskas pazīmes” nozīmes, kā noteikts *CPP* lietā, vai nu atsaucoties uz apdrošināšanas direktīvām, vai kā citādi.
- g) Atbrīvojuma no nodokļa piemērošanu apdrošināšanas jomai regulē tikai un vienīgi PVN direktīvas. To nevar paplašināt ar atsauci uz nodokļu neitralitātes principu. *Aspiro* 31. punkts. Tāpat neviens savā labā nevar atsaukties uz pārkāpumu, kurš ir izdarīts cita labā, skat. *Rank Group*, C-259/10 [oriģ. 14. lpp.] un C-260/10, EU:C:2011:719, 62. punkts (un kā to atzinuši pilnvarotie).

Iemesli, kāpēc tiek lūgts prejudiciāls nolēmums

- 36. *Court of Appeal* uzskata, ka PVN direktīvas 135. panta 1. punkta a) apakšpunkta interpretācija un piemērošana un tā saistība ar (grozīto) Pirmo dzīvības apdrošināšanas direktīvu šīs lietas apstākļos nav *acte clair*.
- 37. Šo iemeslu dēļ *Court of Appeal* uzskata, ka tai ir vajadzīgs Tiesas prejudiciāls nolēmums par turpmāk izklāstīto jautājumu, lai tā varētu lemt par apelācijas sūdzību.

Prejudiciālais jautājums

- 38. Vai tādu pensiju fondu pārvaldīšanas pakalpojumu sniegšana, kādus pilnvarotajiem ir snieguši a) apdrošinātāji un/vai b) uzņēmumi, kas nav apdrošinātāji, ir “apdrošināšanas darījumi” PVN direktīvas 135. panta 1. punkta a) apakšpunkta (iepriekš Sestās direktīvas 13. panta B daļas a) apakšpunkts) izpratnē?

[..]